

Panun rakinoita

Kirjailijamuistojen vaalimisesta.

Kun sain samassa postissa käteeni kirjeen Aleksis Kiven Seuralta ja lehden, jossa kerrotaan Minna Canthin liiton perustamisesta en malta olla kaajoamatta näiden tarjoamaan aiheeseen.

Tähän saakka meillä on toiminut vain kaksi kirjailijain nimeä kantavaa seuraa, nimittäin raumalaisen kirjailijamestarin Hj. Nortamon 70-vuotispäivänä 1930 perustettu Nortamon seura, ja sodan alla perustettu Aleksis Kiven Seura. Ei edes itse Runeberg ole inspiroinut tutkijoitaan perustamaan nimikkoseuraa. Hieman yllättävää oikeastaan! Nortamo-seura on hieman erikoinen seura, jos mikään, järjestetty vanhaan merimiestyyliin, mutta niinpä sen jäseneksi pääsevät vain kuulun raumanmurteen taitavat kansalaiset ja seuran tarkoituksena on vaalia Nortamon kuvaaman vanhan raumalaisen merimieskulttuurin säilymistä.

Kiven Seuran tarkoituksiperät ilmenevät itse asiassa jo sen ni-

mestä ja sitäpaitsi niistä oli siksi paljon puhetta viime syksynä täällä vietetyn Nummisuutarit-juhlan yhteydessä, että rohkenen olettaa niiden olevan lukijan tiedossa. Kiven Seura on nimenomaan kirjallinen seura, vaikka sen tarkoituksena luonnollisesti on yleensä Kivikulttuurin vaaliminen kaikilla tieteen ja taiteen aloilla.

Äskettäin perustettiin sitten Helsingissä Minna Canthin liitto. Tässäkin tapauksessa luulin ensin kysymyksen olevan kirjallisesta seurasta ja ajattelin, että ennen Canthia olisi pitänyt ehtiä perustaa sentään eräitä muita vastaavanlaisia seuroja, mutta huomasin sitten, että kysymys onkin naisyhdistyksestä. Koko valittu liittojohtokunta on täysin naisellinen kuuluen siihen Minna Canthin elämäntyön tutkijoita, kirjailijoita, toimittajia, naisasianaisia jne. Liiton tarkoituksena on vaalia MC:n" persoonallisuuden ja elämäntyön muistoa; jatkaa hänen työtään henkisen vapauden, yhteiskunnallisen oikeuden ja inhimillisen armeliaisuuden puolesta; hänen hengessään sy-

ventää eri yhteiskunta- ja kieliyhtymien yhteenkuuluvaisuustunnetta" jne.

Kaunis ja toteuttamisen arvoinen ohjelma, johon liitolla äsken todella demokraattisessa hengessä (vasemmistosta vapauttamaan) valitun johtokuntansa turvin pitäisi olla ainakin teoreettiset mahdollisuudet. Minna Canth oli todellakin uranuurtaja monessa mielessä, vaikka häneen kohdistunut tutkimus ei suinkaan aina ole pysynyt kultaisella keskiteillä, kuten tutkimuksen aina pysyä pitäisi. Toisaalta on eräiden naistutkijain taholla liiaksikin painostettu Minna Canthin merkitystä naisasianaisena unohtaan, että hän, siihen tulokseen ainakin omasta puolestani olen tullut, kaikesta aatteellisuudestaan huolimatta oli ennen kaikkea lämminsydäminen ihminen ilman selvää n.s. naisasiakantaa. Toisaalta taas eräiden miehistutkijain taholta liiaksikin on pyritty aliarvioimaan Minna Canthin merkitystä. Tällainen henki on prof. K. S. Laurilan, maisteri Greta v. Franckell-Thesleffin Minna Canth-teosta vastaan polemisovassa kirjoituksessa (julkaistu kokoelmassa "Kirjalliselta taistelurintamalta"), missä kirjoittaja lukee ikäänkuin Minnan syyksi sen, että hän "vain" vä-

litti suuria aatteita kansalleen ikäänkuin kukaan kirjailija ja aatteellinen taistelija voisi tässä pienessä maailmassa toimia ilman heräiteitä ja esikuvia. Ajan hengen tajuaminen voi joskus olla riittävän suuri ansio. Muuten prof. Laurilan polemiikki, joka kohdistuu maisteri Thesleffin teoksen vanhoja fennomenoja halvenavaan puoleen, on paikallaan. Mutta Canth-tutkimuksessa sopivat kyllä ohjenuroksemme Laurilan sanat, että Minna Canthin näytelmien historiallinen merkitys on niin suur-ia kiis'aton, että sitä ei tarvitse ruveta kohottamaan sokealla ja suhdattomalla ylistelyllä.

Toivottavasti Minna Canth liitolla on edessään monta tulorikasta työvuotta! Kirjailijan nimi kait seuralle on lähinnäkin jonkinlainen symboli.

Kirjailijain nimiä kantavia seuroja on toiminnassa Ruotsissa ainakin Strindberg-seura ja muistaakseni myös Bellman-seura, Saksassa Goetheseura jne. Meillä Suomessa kait vaikuttaa vieläkin italialais-suomalainen kulttuuriyhdistys Dante Alighieri, jolla kuulun kirjailijan nimi on vain kauniina kyltinä.

P a n u.